

OF
1792

300000

PRVA KRONIKA
EVANGELIČANSKE CERKVENE OBČINE BODONCI

PREVOD ROKOPISA ZAPISNIŠKE KNJIGE

Uredil *Simon Sever*

Prevedla *Klaudija Sedar*

Bodonci, 2011

VSEBINA

- 5 Spremna beseda
- 7 Uvod

- 11 **Vsebina kronike**
- 14 *Obravnavano pod točko 1: Prošnja za ustanovitev cerkvene občine*
- 15 *Obravnavano pod točko 2: Popis dajatev*
- 17 *Obravnavano pod točko 3: Izrisani načrti za cerkev*
- 20 *Obravnavano pod točko 4: Izračun tesarskih del*
- 21 *Obravnavano pod točko 5: Pismo za grofa Petra Szapáryja in njegov odgovor*
- 23 *Županijska določitev*
- 24 *Lastne opombe z ozirom na Evangeličansko cerkveno občino augsburške veroizpovedi v Bodoncih (zapis Ludvika Sinica)*
- 25 *Popis častitljivih božjih služabnikov augsburške veroizpovedi v bodonski cerkvi (zapis Ludvika Sinica)*

- 26 Zaključek
- 27 Viri in literatura

CIP – Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

274-737(497.4Bodonci)"1792"

SEDAR, Klaudija

Prva kronika Evangeličanske cerkvene občine
Bodonci / Klaudija Sedar. – Bodonci :
Evangeličanska cerkvena občina, 2011

ISBN 978-961-269-416-6

1. Evangeličanska cerkvena občina (Bodonci)
COBISS.SI-ID 66723073

SPREMNA BESEDA

Seme je padlo v dobro zemljo

Nemalokrat se zgodi, da nam primarni viri, ki bi pojasnili marsikatero nejasnost iz naše preteklosti, niso dosegljivi, ker so se enostavno izgubili oz. je za njimi izginila vsaka sled. Vsako novo odkritje primarnih zgodovinskih virov nam tako odkrije del neznane zgodovine in prav zato je vsaka taka najdba poseben dar. Tak poseben dar je tudi prva kronika Evangeličanske cerkvene občine Bodonci, ki je bila odkrita spomladi leta 2010.

V njej se nahajajo dragoceni podatki, ki bodo razširili vedenje o zgodovini nastanka bodonske cerkvene občine, ravno tako pa bodo z marsikaterim podatkom obogatili zgodovinarja, sociologa, etnologa, teologa, arhitekta ... Da bi bila vsebina dostopnejša širšemu krogu bralcev, smo se odločili za njen prevod.

Prva kronika Evangeličanske cerkvene občine Bodonci zrcali duhovno-kulturni duh konec 18. stoletja na ozemlju severozahodnega Prekmurja, kjer si ravninski in gričevnati svet podajata roko. Izraža prizadevnost in vnemo preprostega, malega človeka, ki se je z »velikim srcem« zavzemal za »svojo cerkev«, ne glede na neprijazne okoliščine, ki so ga pri tem spremljale, pa tudi ne glede na vse posledice.

Reformacijsko seme je torej padlo v dobro zemljo in obrodilo je stoteren sad. V samostojni organizacijski obliki sicer mnogo kasneje, kot marsikje drugje. Pa vseeno smemo biti hvaležni, da je to seme sploh padlo v dobro zemljo, da je sploh bilo zasejano.

Naša naloga danes in v prihodnosti je, da bo raslo in se razvijalo, kajti tako bomo na najlepši možen način izrazili našo hvaležnost.

Naj k tej rasti in razvoju pripomore tudi pričujoč prevod bogate vsebine, ki prinaša v naš širši kulturni prostor mnoga nova znanja. Da je prevod navkljub izredno poškodovanemu in težko berljivemu izvirniku ugledal luč sveta, gre v prvi vrsti zahvala raziskovalki ZRC SAZU, Klaudiji Sedar, prof. latinščine in splošni jezikoslovki. Ravno tako hvala muzejskemu svetovalcu Pokrajinskega muzeja Murska Sobota, mag. Feriju Küzmiču, za vse strokovne napotke pri nastajanju prevoda in vsem, ki so kakorkoli pripomogli k izidu vsebine prve kronike Evangeličanske cerkvene občine Bodonci.

Vsakemu, ki bo segel po knjižici, želim prijetno branje vrstic o delu, slogi in vnemi naših prednikov ter obilo dobrih misli; takih in podobnih za (po)polnejšo prihodnost.

Bodonci, 8. marca 2011

*Simon Sever,
duhovnik Evangeličanske
cerkvene občine Bodonci*

UVOD

Objava Tolerančnega patenta oz. edikta z dne 13. oktobra¹ 1781, ki ga je izdal avstrijski cesar Jožef II., potem ko je razveljavil t. i. Karolinsko resolucijo (Carolina resolutio) iz leta 1731, je evangeličanom izpolnila premnoge tihe želje po ustanavljanju lastnih cerkvenih občin in gradnji molilnic. S tem so dobili večjo svobodo, vendar še ne popolne, kot dokazuje pismo škofa Szilyja Miklošu Küzmiču, z dne 6. avgusta 1783. Škof Szily je namreč tolerančni patent objavil šele 9. julija 1782. Ta objava je bila pri prekmurskih protestantih težko pričakovana in končno naklonjena njihovim težnjam, da v večjih središčih dobijo dovoljenje za bogoslužje in zidanje cerkva ali vsaj molilnic. Že po dveh letih od uradne razglasitve odloka, to je leta 1783, so kot prve dobile potrebno dokumentacijo in dovoljenja tri evangeličanske cerkvene občine v Prekmurju – Puconci, Križevci in Hodoš. Za začetnim veseljem pa so vendarle morali sprejeti tudi realnost, ki je bila vse prej kot lahka. Poleg tega, da je katoliška cerkev še naprej ostala privilegirana državna cerkev, je bila celotna gradnja cerkva ali molilnic kot tudi preskrbovanje duhovnikov in učiteljev prepuščena njim samim, kljub temu da so živeli v veliki revščini in pomanjkanju.²

Težke življenjske razmere evangeličanov vendarle niso odvrnile od težnje po ustanavljanju novih cerkvenih občin, o čemer priča tudi podatek iz leta 1792, ko je bila organizirana in ustanovljena samostojna cerkvena občina Bodonci. Pred ustanovitvijo le-te so bili evangeličani tega območja vključeni deloma v puconsko in deloma v križevsko cerkveno občino, nakar je bilo 23 naselij, ves severozahodni del Goričkega in del Ravenskega, priključenih k novi cerkveni občini.³

¹ Smej (Skrb Mikloša Küzmiča za dijake, str. 6) navaja datum 29. oktober 1781.

² Kerčmar, *Evangeličanska cerkev na Slovenskem*, str. 133–135; Smej, *Skrb Mikloša Küzmiča za dijake*, str. 6.

³ Kerčmar, *Evangeličanska cerkev na Slovenskem*, str. 201.

Podatki o začetkih in samem delovanju cerkvene občine Bodonci so vezani na nekatere pomembne datume in dogodke. Nedvomno je izrednega pomena datum 29. julij 1792, ko je bila cerkvena občina ustanovljena in je bil Štefan Smodiš izvoljen za prvega duhovnika. Tega dne je bila tudi prva božja služba v hiši Mikloša (Nikolaja) Vlaja, prav tako so se začele voditi matične knjige, in sicer krstna 25. julija 1792, poročna 18. oktobra 1792 in mrliška 23. januarja 1799.⁴

V glavnem smo se že sprijaznili z vedenjem o zgodovini bodonske cerkvene občine, ki sicer ponazarja vse pomembne podatke, četudi so le-ti opisani na kratko in mestoma nepopolno. Ker se za primarnimi viri nemalokrat izgubijo vse sledi, ostanemo nemočni, kajti v čas preteklosti žal ne moremo poseči. Razpolagamo z obstoječo literaturo, primerjamo podatke in preučujemo zapisana dejstva, ki dokumentirajo preteklost. Tako vse do odkritja novega vira ...

V našem primeru je najdeni vir brez dvoma izjemne in neprecenljive vrednosti, saj prinaša dragocene podatke, o katerih smo doslej le ugibali. To je kronika bodonske cerkvene občine, po mnogih letih ponovno med in pred nami. Domneve ali morda dvomi so slednjič razrešili marsikatero nejasnost. Upravičeno jo je imenovati celo prva kronika Evangeličanske cerkvene občine Bodonci, saj vsebuje vso potrebno dokumentacijo, ki je bila potrebna za pridobitev dovoljenja o ustanovitvi cerkvene občine, kot tudi za gradnjo cerkve oz. molilnice, župnišča in učiteljevega domovanja. Vsa potrebna dokumentacija je bila tako predstavljena v Sombotelu, dne 25. junija 1792. Odposlani v ta namen so v Sombotelu posvetni oblasti predložili (1) odobreno prošnjo s splošnega zborovanja o ustanovitvi cerkvene občine v Bodoncih; (2) popis dohodkov za zgraditev cerkve, duhovnikovo in učiteljevo domovanje; (3) izrisan načrt za cerkev; (4) izračun tesarskih del; (5) pismo, ki so ga evangeličanski verniki odposlali grofu Petru Szapáryju in njegov odgovor. Kot je razvidno iz

natančnega popisa v kroniki, je predloženi dokumentaciji sledila županijska določitev, ki je ugodila njihovim zahtevam. Vse pogoje, da pričnejo z gradnjo prepotrebni stavb, so imeli torej izpolnjene. In kakor je bilo načrtano, tako je bilo tudi izpeljano. To potrjuje v nadaljevanju zapis petega bodonskega duhovnika Ludvika Sinica,⁵ ki je v to kroniko dodal koristne podatke o samih začetkih evangeličanske cerkvene občine in njenih duhovnikih.

Kronika Evangeličanske cerkvene občine Bodonci je vezana v platnice iz kartona z rožičastim⁶ vzorcem in vsebuje 44 strani oz. 22 listov. Od teh je paginiranih 34 strani in 10 nepaginiranih. Od slednjih sta dve popisani (zapis Ludvika Sinica), ostale pa prazne. Posamično pa so bili dodani (verjetno kasneje, kajti jezik zapisa je izključno madžarski) še trije listi s kratkimi navedbami duhovnikov in učiteljev.

V zapisih prevladuje latinski jezik, le pismo, naslovljeno na grofa Petra Szapáryja in njegov odgovor sta v madžarskem jeziku, račun tesarskih del pa v stari nemščini. Ob tem je potrebno poudariti, da je bil ob najdbi spodnji del knjige zaradi dolgotrajne izpostavljenosti vlagi povsem poškodovan, in sicer spodnji del knjižnega bloka in platnici. To je vodilo v drobljenje listov, vpisi pa so še močnejše in hitreje bledeli, tako da so bili ponekod še komaj berljivi. Tovrsten konec po tolikih letih naposled najdene prve kronike Evangeličanske cerkvene občine Bodonci pa ne bi bil le velika škoda, ampak predvsem ogromna izguba primarnega vira. V ta namen je bila kronika restavrirana in konzervirana v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani, sedaj pa se nahaja v župnijskem uradu cerkvene občine v Bodoncih.

Ker želimo bralcem približati pomen in vlogo prve kronike Evangeličanske cerkvene občine Bodonci, je v nadaljevanju podana vsebina le-te, kolikor je bilo še moč razbrati iz poškodovane celote.

⁴ Visitatio canonica 1798. V tej vizitaciji najdemo za mrliško knjigo zapis, da še ni urejena v celoto, ampak so vpisi le po posameznih listkih. Po besedah tedanjega evangeličanskega duhovnika Štefana Smodiša je bil vzrok v tem, da je večino pogrebov v podružnicah še vedno opravljal katoliški duhovnik. Podani podatek o pričetku vodenja matične knjige je tako pridobljen iz mrliške matične knjige Evangeličanske cerkvene občine Bodonci.

⁵ Ludvik Sinic je služboval v Bodoncih v letih 1862 do 1895 (glej poglavje *Popis častitljivih božjih služabnikov augsburške veroizpovedi v bodonski cerkvi*).

⁶ Prav tak oz. zelo podoben vzorec krasi ovitek pričujoče knjižice.

občino Bodonci. Zabeleženih je bilo 260 družin s 1754 člani augsburške veroizpovedi in vsaka družina je bila pripravljena po svojih zmožnostih prispevati delež za zgraditev cerkve ter domovanj za duhovnika in učitelja. Do tedaj se je zbralo že nekaj⁷ sredstev za potrebe gradnje cerkve, kot tudi za dohodke, namenjene duhovniku in učitelju. Pri teh popisanih evangeličanih se lahko zajamči, da bodo letno sposobne vzdrževati duhovnika in učitelja in bo z izražanjem v tej veri tako tudi v prihodnje.

Zatem je bil pod točko 3 predstavljen načrt za cerkev in narejen načrt stroškov za cerkev, ki bo zgrajena iz lesa (razen prevoza in ročnega dela, za kar so se prebivalci, večči stavbarskih del skupno odločili, da opravijo sami. Prav tako se bodo sami lotili gradnje domov za duhovnika in učitelja. Razen lesnega materiala, ki ga bodo nabavili sami, je bil za ostalo narejen račun stroškov za leseni poslopji. Obenem so izjavili, da želijo sami izdelati tudi streho za omenjeni poslopji).

Pod točko 4 je bilo nato popisano ostalo, kar bo potrebno glede materiala, in sicer je predračun znašal 239 florenov in 10 denarjev. Glede na sprva predviden izračun v višini 333 florenov in 92, 5 denarjev, je novi znašal tako za 92 florenov in 76 denarjev manj. Da je zemljišče za navedeni zgradbi potrebno, je bilo prav tako odločeno na splošnem zborovanju kot tudi s strani zemljiškega gospoda.

Po nakazilu je bilo sklenjeno, da se očistijo zapuščeni predeli, ki so v lasti kajzarjev Figuli oz. Horvat v Bodoncih (razlog pojasnjuje prošnja v pismu pod točko 5). Toda evangeličani so po dogovorjenem prispevku za javnim pričanjem izrazili, da se očisti vse in se vsebina zakona prilagodi.

Potem ko je bilo jasno, da se bo 23 vasi, ki so bile prej priključene k puconski cerkveni občini, odcepilo in je bila preiskava končana, smo prešli konkretno

na izgradnjo cerkve v Bodoncih in na pomoč, namenjeni duhovniku in učitelju. Za učitelja v Puconcih je bilo že prej iz Bodoncev zbranih 50 florenov in 40 denarjev ter 17, 5 požunskih⁸ kadi žita, kar je že pošlo, toda v puconski cerkveni občini je bilo na zalogi še 30 kadi. Sicer pa so nam bili prebivalci iz nekaterih vasi, ki so bili na višjih položajih, pripravljene pomagati. S pomočjo 340 družin smo tako dobili za duhovnika 87 florenov in 82 denarjev ter v žitu 64 požunskih kadi, za učitelja pa v celoti 37 florenov in 60 denarjev ter 20 požunskih kadi žita.

V Sombotelu, 25. junija 1792. Prisotni: Peter Kregar, odposlan kot sodnik-prisednik s sodnimi dokumenti Železne županije s strani katoličanov; Samuel Karčaj, odposlan kot sodnik-prisednik glede dolžnikov s sodnimi dokumenti Železne županije s strani evangeličanov; Jožef Lipič, odposlan kot namestnik sodnika Železne županije s strani katoličanov; Franc Novak, poklican kot porotnik, da presodi, kateri evangeličani augsburške veroizpovedi so še dolžniki.

⁷ Ta sredstva so zabeležena v zadnji četrtini lista, kjer so zapisi že močno obledeli, poleg tega nekaj besedila manjka (zaradi trohnenja). Jakost črnila se na vseh listih zmanjšuje, kar pomeni, da je na začetku dobro vidna, nato pa vedno manj. Glede dajatev je tako mogoče razbrati, da je bilo za izgradnjo cerkve zbranih 33 florenov in 92 denarjev, za duhovnika 67 florenov in 75 denarjev in za učitelja 35 florenov in 49 denarjev. Poleg tega so bila za slednja namenjena tudi naturalije (pšenica in rž).

⁸ Po podatkih urbarja Srednje Bistrice iz leta 1782 vsebuje požunska mera 32 pintov (bokalov), kar znese 45, 28 litrov (Zelko, Gospodarska in družbena struktura turniške praužupnije po letu 1381, str. 16).

Obravnavano pod točko 1

Prošnja za ustanovitev cerkvene občine

Preslavna skupnost!

Spodaj podpisani milostno prosijo, da se v Bodoncih dovoli ustanovitev lastne cerkvene občine v skladu z novim predpisanim zakonom in po dovršeni preiskavi. V Sombotelu, 8. aprila 1791. Da se evangeličani augsburške veroizpovedi vasi Zenkovci, Beznovci, Vadarci, Bodonci in ostalih lahko združijo v samostojno cerkveno občino, je bilo potrjeno s strani zbora Železne županije v Sombotelu, 28. maja 1791.

Peter Kregar, sodnik-prisednik; Jožef Lipič, namestnik sodnika s strani evangeličanov; Samuel Karčaj, sodnik-prisednik; Franc Novak, porotnik.

Zapisal notarjev namestnik Jožef Oros.

Obravnavano pod točko 2

Popis dajatev

Pod to točko so bile popisane dajatve (v kroniki zapisane na straneh 6 do 26), ki so jih prebivalci cerkvene občine Bodonci prostovoljno prispevali za izgradnjo cerkve ter za letno pomoč duhovniku in učitelju (v denarju in naturalijah). Skupno število vseh dajatev so zatem zapisali v tabeli (v izvorniku na strani 27).

Pri skupnem seštevku vseh prebivalcev, ki so pripadli novoustanovljeni cerkveni občini Bodonci, dobimo število, ki za 30 prebivalcev (tj. 1784) presega število, kot je znano iz objavljenih prispevkov in je prav tako navedeno v uvodnem delu kronike (tj. 1754). Neskladje lahko utemeljimo na dva načina: (1) pomota pri seštevanju oz. navedbi kakšnega števila; (2) napačen zapis števila – 1754 oz. 1784.

Podatki, navedeni v tabeli jasno kažejo, da je bilo največ denarnih sredstev pridobljenih za izgradnjo cerkve, potem za duhovnikovo in najmanj za učiteljevo domovanje. Za duhovnika in učitelja so bile dajatve tudi v naturalijah in kot kaže skupni seštevke, je bilo za duhovnika namenjeno precej več kot za učitelja. Zanimivo pa je, da so bile dajatve v naturalijah proti denarnim minimalne – nekaj več je bilo sicer rži, medtem ko je bilo dajatev v pšenici zelo malo.

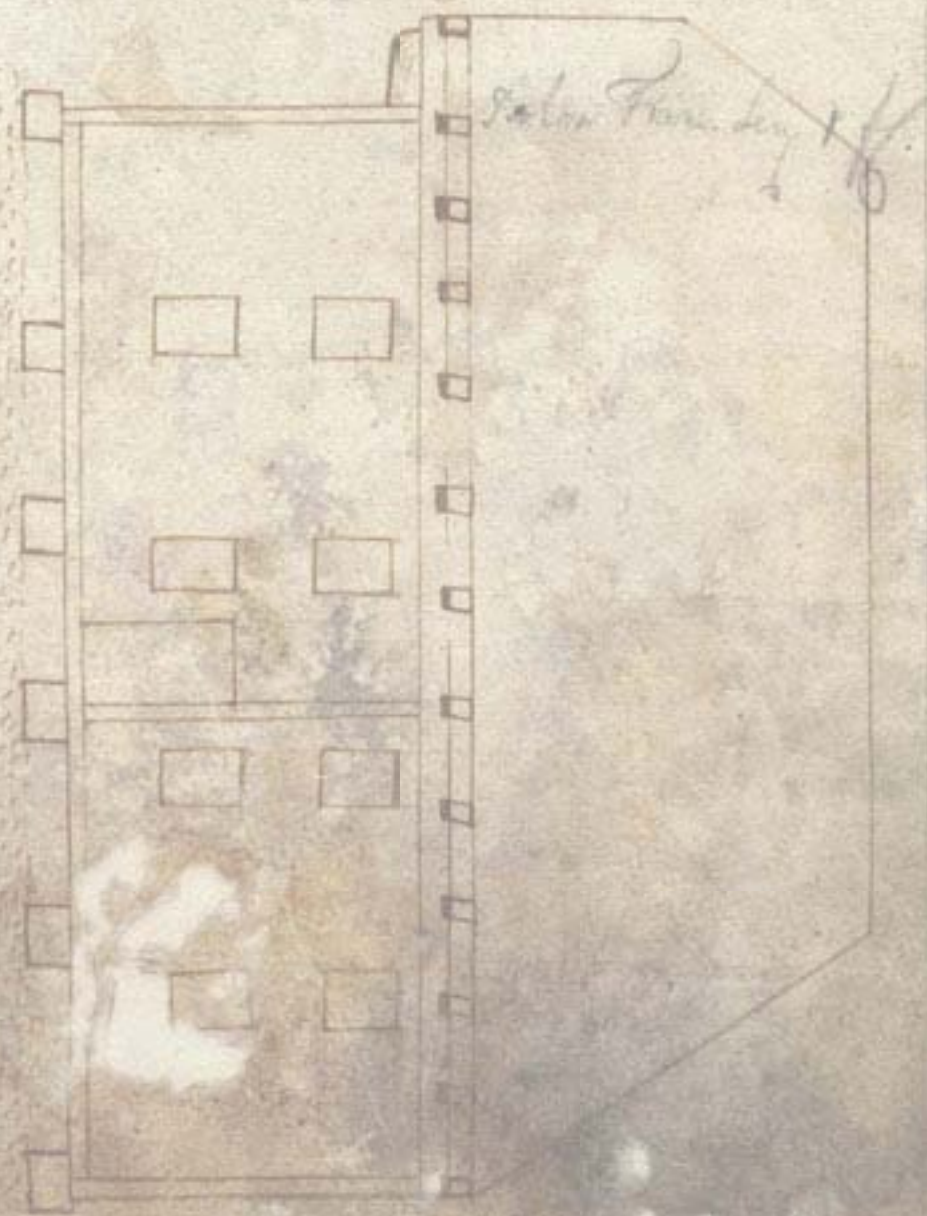
Sestavljeno v Bodoncih, 6. junija 1792

Prisotni: Peter Kregar, odposlan kot sodnik-prisednik s sodnimi dokumenti Železne županije s strani katoličanov; Samuel Karčaj, odposlan kot sodnik-prisednik dolžnikov s sodnimi dokumenti Železne županije s strani evangeličanov; Jožef Lipič, odposlan kot namestnik sodnika Železne županije; Franc Novak, poklican kot porotnik, da presodi, kateri evangeličani augsburške veroizpovedi so še dolžniki.

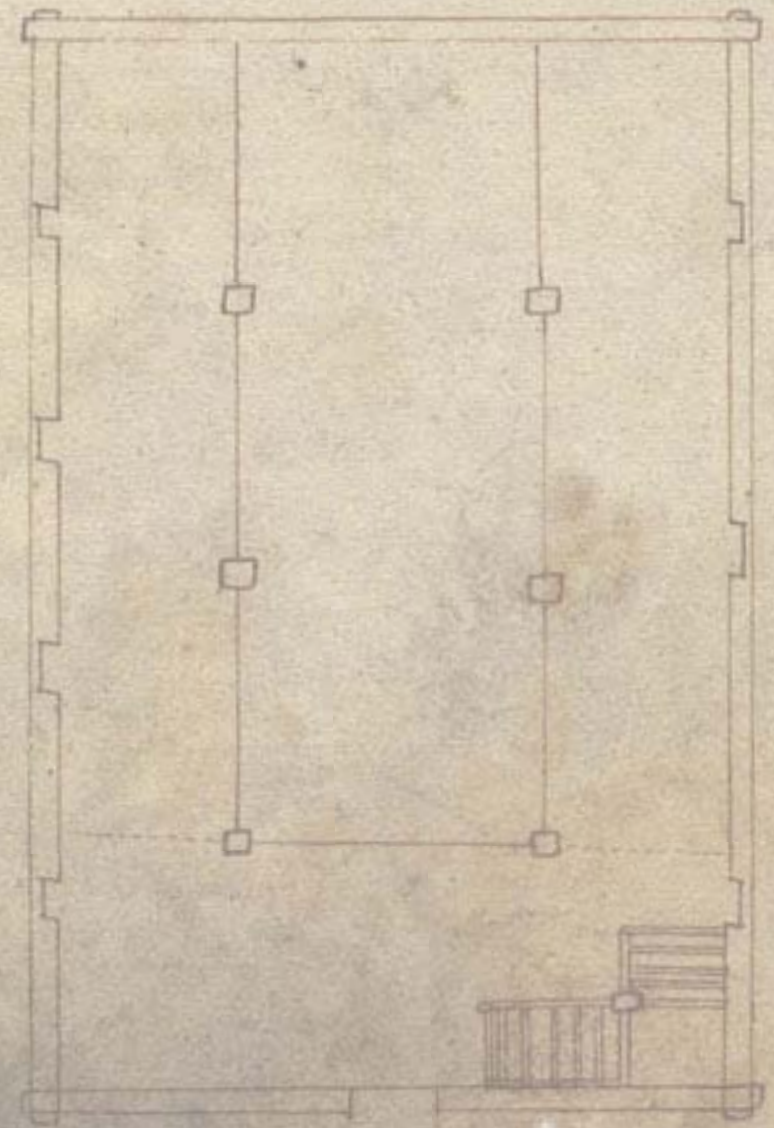

Salon d'attente

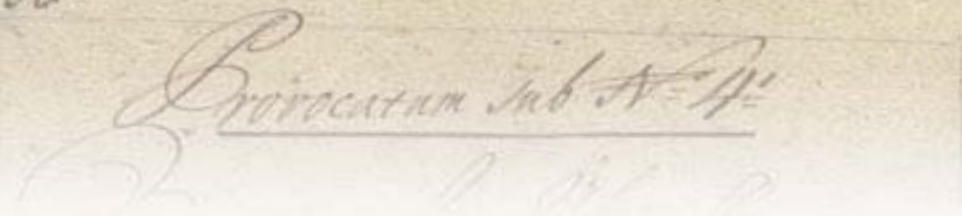

Salon d'attente

Salon d'attente

Obravnavano pod točko 4

Izračun tesarskih del

Za novozgrajeno evangeličansko cerkev v Bodoncih, ki meri v dolžino 7 klaftrov¹⁰ in 1 čevlj, v širino pa 4 klaftre in 3 čevlje, je potreben sledeči lesni material:

	forint	krajcar
1. Po predloženem načrtu je potrebnih 100 komadov lepega gradbenega lesa.		
2. Za okvirje vrat in zgornji tlak je potrebnih 225 komadov desk, pri čemer 1 komad znese 15 krajcarjev:	56	15
3. Za podboje vrat 30 komadov tanjših letev po 12 krajcarjev:	6	–
4. Krajših žebeljv za les 1000 komadov:	4	10
5. Daljših žebeljv za les 500 komadov. 100 komadov je 15 krajcarjev:	1	15
6. Za strešne letve 300 komadov:	–	–
7. Plačilo za tesarsko delo: na dan se računa 36 krajcarjev:	54	–
8. Steklarska dela za celotno cerkev:	36	–
9. Ključavničarska dela za celotno cerkev:	37	30
Steklarska dela za župnišče in šolo:	24	–
Ključavničarska dela za župnišče in šolo:	20	–
	239	10

Pregled in popis stroškov za material in delo je naredil tesar Alda v Radkersburgu, 6. junija 1792.

¹⁰ Klafta je 6 čevljev oz. 1,896 m.

Obravnavano pod točko 5

Pismo naslovljeno na grofa Petra Szapáryja z dne 7. junija 1792 in grofov odgovor, dne 12. junija 1792¹¹

Cenjeni grof, naš milostljivi gospod!

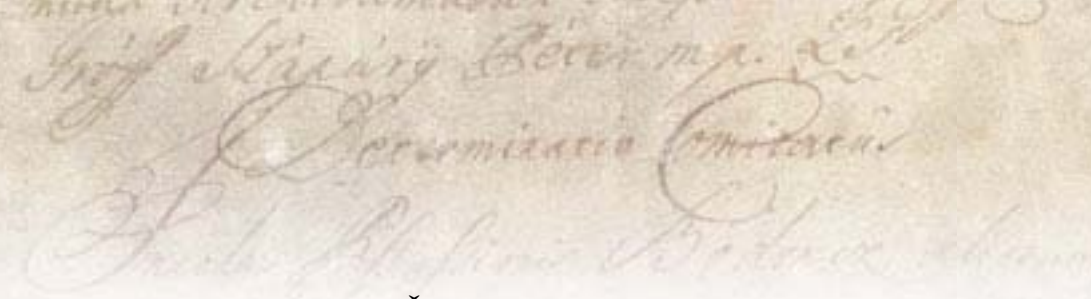
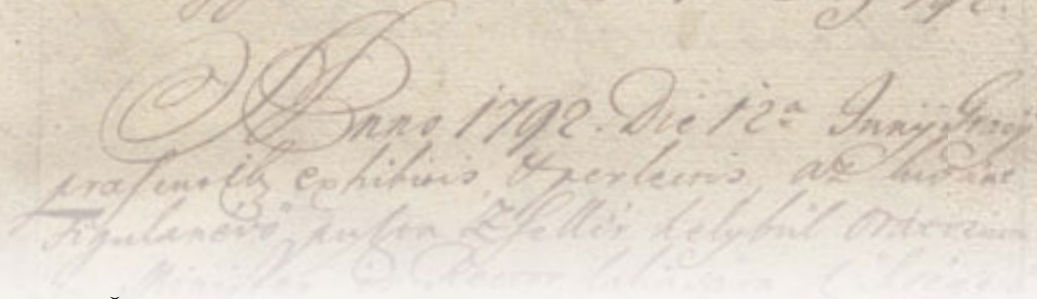
Mi, spodaj podpisani, želimo zaradi izvajanja bogoslužja v kraju Bodonci postaviti cerkev in župnišče s šolo. To je odredila tudi županija, prav tako je v zvezi s tem že stekla zakonska preiskava.

Gradnja se predvideva na opustelem mestu, ki je pripadala kajžarju Figuli. Od tega predela so doslej njegovi ekscelenci plačevali le 2 forinta najemnine. Milostljivega gospoda naprošamo, da nam prepusti ta predel. Ne da bi milostljivi gospod pri tem utrpel škodo, temveč bo imel koristi, saj bomo tu izvajali bogoslužje. Ta kraj se nam zdi najbolj primeren. Na vas se obračamo kot na enega izmed zemljiških gospodov kraja Bodonci, da nam prepustite ta prostor v skladu s sklepi lanskoletnega državnega zbora (l. 1791; 26. člen). Za to vam bomo večno hvaležni. Ostali bomo vaši ponižujoči podaniki in bomo molili.

Vaši podložniki, evangeličanski verniki iz Bodoncev in k temu pripadajočih se krajev.

V Bodoncih, 7. junija 1792

¹¹ Pri prevodu pism iz madžarščine mi je bila v pomoč gospa Bernadetta Horváth, prof. zgodovine in nemškega jezika, kateri se na tem mestu iskreno zahvaljujem.

Čez pet dni, 12. junija 1792, je grof Szapáry odposlal pismo s sledečo vsebino:

Dovoljuje se gradnja molilnice, rektorskega stanovanja v tem smislu, da če ob določenem času ne bi imeli več potrebe po teh zgradbah ali pa bi prenehali izvajati bogoslužje, bi to zemljišče ponovno prešlo name brez bonifikacij.

Grof Peter Szapáry

Kljub temu, da bodonska cerkvena občina ni razpolagala z velikim imetjem, je grof Peter Szapáry cerkveni občini podaril stavbni prostor za gradnjo molilnice. Kot poudarja Šebjanič,¹² je ta cerkvena občina s svojim obstojem in dejavnostjo tako kot ostale postajala »družbeni činitelj«, tako za preračunljivo in prilagodljivo zemljiško gospodo, kakor tudi za cerkev in županijske oblasti.

Županijska določitev

Prebivalci Bodoncev in drugih krajev, ki se želijo združiti in so se kot evangeličani opredelili za augsburško veroizpoved, ponižno naprošajo, da se jim dodelijo potrebna poslopja za duhovnika in učitelja, da bi bila s sredstvi vnaprej preskrbljena. V ta namen je izbrano poslanstvo jasno izrazilo, da jim bo gradnja cerkve na zemljišču v okviru gospostva dovoljena. Tega ne bo razveljavila nobena sodba novega zakona. Dovoljenje bo po pravnem postopku dal na znanje zemljiški gospod.

Prebrano in izdano s pečatom Železne županije po Ignaciju Lacki,¹³ županijskem notarju.

¹² Šebjanič, *Protestantsko gibanje panonskih Slovencev*, str. 68.

¹³ Ignacij Lacka ali Lada – priimek težko berljiv.

*Observationes peculiaris, respectu. Eulens. hujus Aug. Conf.
Evangelicorum Bodonensis.
Eulens. hujus Bodonensis, cum separatis a magno
Bodons. Bodonensis, anno 1792. Dicitur hanc
in illis religio...*

Lastne opombe z ozirom na Evangeličansko cerkveno občino augsburske veroizpovedi v Bodoncih¹⁴

Bodonska cerkvena občina se je od puconske ločila v mesecu juliju, leta 1792. Po javnem prikrivanju vere je po pooblaščenih častitljivega gospoda superintendenta Samuela Hrabovskega¹⁵ iz Hrabove pričel božje čaščenje tukaj v Bodoncih okrajni konsenior Franc Berke. To se je zgodilo 29. julija 1792 z otvoritveno pridigo v hiši kuratorja cerkve Nikolaja Vlaja, v navzočnosti senioratnega inšpektorja Franca Novaka s sodnimi dokumenti Železne županije. Zbrala se je velika množica poslušalcev, ki so bili tega dne tudi uvedeni v božje čaščenje. Naposled so se redno opravljale božje službe v leseni molilnici, ki je bila zgrajena na hribu. Na tem mestu stoji sedaj cerkev, sezidana iz trdnih materialov in ima zvonik ter dva zvonova, ki sta bila kupljena s strani bodonske cerkvene skupnosti. Nova cerkev je bila posvečena na prvo adventno nedeljo, 30. 11. 1800, po pooblaščenih zgoraj zapisanega prečastitega superintendenta, ki je za to predlagal konseniorja Franca Berkeja. Cerkvena občina ima od svojih začetkov tudi šolo in svojega učitelja. Bodonska skupnost z vsemi pripadajočimi vami skrbi sama, brez drugega gospodarja, za duhovnika in učitelja ter za župnišče in šolo, ki je bilo narejeno z lastnimi močmi.

20. maj 1862

*Historia
Reverentium Eulens. Aug. Confessionis Bodonensis
Verbi Dei ministrorum in multis:
Primum pastor fuit Rev. Stephanus Bronckhi*

Popis častitljivih božjih služabnikov augsburske veroizpovedi v bodonski cerkvi¹⁶

1. Štefan Smodiš: prvi duhovnik evangeličanske cerkvene občine Bodonci.
2. Matija Godina: ta je kot dotedanji učitelj nasledil Štefana Smodiša. Svoje delo je pričel 25. avgusta 1799 in ga opravljal do meseca julija 1821, ko se je preselil v novo zgrajeno cerkev v Gornjih Petrovcih. Govoril je slovensko.
3. Jožef Gergar: službo je opravljal od začetka avgusta 1821 pa vse do svoje smrti, 12. februarja 1828. Rojen je bil v Križevcih, v družini, ki so jo poznali pod imenom Pečaj.
4. Štefan Sinic: svoje delo je opravljal od 20. aprila 1828. Bil je iz Puconcev, kjer je bil sodelavec v tamkajšnji cerkvi. Umrl je 17. februarja 1862.
5. Ludvik Sinic: kot sin prejšnjega je imel prednost pri izbiri za naslednjega duhovnika v bodonski cerkvi. Službo je pričel 10. marca 1862 (pripisano pozneje: umrl je tukaj, 25. decembra 1895).

V Bodoncih je to 27. januarja 1881 zavoljo spomina zapisal Ludvik Sinic.

¹⁴ Lastne opombe z ozirom na Evangeličansko cerkveno občino augsburške veroizpovedi v Bodoncih kot tudi Popis častitljivih božjih služabnikov augsburške veroizpovedi v bodonski cerkvi je leta 1881, kot je razvidno v nadaljevanju, zapisal peti bodonski duhovnik Ludvik Sinic.

¹⁵ Superintendent prekdonavske evangeličanske cerkve, ki je bil za to funkcijo izvoljen na cerkvenem zboru prekdonavskega luteranskega okrožja leta 1786 v Nemes-Dömölkü. Tedaj je bil cerkveni zbor prvič organiziran po objavi tolerančnega patenta, kjer so obenem določili tudi cerkveno-upravno organizacijo. Tri cerkvene občine v Prekmurju (Puconci, Križevci in Hodoš) so sestavljale t. i. spodnji seniorat Železne županije, vseh senioratov pa je bilo 13 (Šebjanič, *Protestantsko gibanje panonskih Slovencev*, str. 60).

¹⁶ Pri tem je potrebno poudariti, da dajejo pričujoči vpisi nove podatke o času službovanja duhovnikov, ki se ne skladajo z do sedaj znanimi.

ZAKLJUČEK

Kronike evangeličanskih cerkvenih občin kot tudi župnijske so zagotovo edinstven vir za lokalno gospodarsko, politično in socialno zgodovino, vsekakor pa za zgodovino vsakdana. Odslikavajo tako duhovno kot tudi praktično rast posameznega občestva. Tudi zato je brez njih težko pisati cerkveno zgodovino.

Najdba predstavljene kronike po preteku vrste let je neprecenljiva, saj daje odličen vpogled, kako skrbno, načrtovano in predvsem organizirano so se evangeličani v novo ustanovljeni cerkveni občini lotili dela. Kot kažejo vpisi, opremljeni z datumi, so imeli že vnaprej vso pripravljeno dokumentacijo in so čakali le na potrditev s strani posvetnih oblasti, da lahko pričnejo z gradnjo potrebnih objektov za izvajanje bogoslužja in pouka. Prizadevnost in močna želja po lastni cerkveni občini sta jim bili na koncu poplačani, saj je bila leta 1792 ustanovljena Evangeličanska cerkvena občina Bodonci, in sicer kot četrta po vrsti po objavi tolerančnega patenta. Prva božja služba je bila sicer še v hiši kuratorja cerkve Nikolaja Vlaja, a kmalu zatem je, kot je razvidno iz vsebine kronike, duhovnik Štefan Smodiš pridigal že v leseni molilnici oz. cerkvi. Doslej smo o prvi cerkvi v Bodoncih vedeli le, da je bila le-ta iz lesa zgrajen šotor. Podatki iz pričujoče kronike pa potrjujejo, da temu ni bilo tako.

Podani pregled jasno in nazorno kaže, da tudi nastanek evangeličanske cerkvene občine in njena živost nikoli nista nekaj samoumevnega in lahkega. To potrjujejo zapisane črtice ob ustanovitvi bodonske cerkvene občine, ki prikazujejo trdo delo naših prednikov, njihovo stisko in obenem gorečo vnemo ter željo po varnem zavetju v svoji cerkveni občini. Ob vsem tem je hkrati iz samega besedila moč začutiti odločno zavest o trdni medsebojni življenjski povezanosti, ki jo je v sodobnem času vse težje ustvariti.

Prva kronika Evangeličanske cerkvene občine Bodonci je nedvomno pristen in dragocen dokument o življenju tamkajšnjih ljudi konec 18. stoletja, po zaslugi katerega se bo ohranilo marsikaj, kar bi se sicer lahko za zmeraj izgubilo.

VIRI

- Prva kronika Evangeličanske cerkvene občine Bodonci.
Evangeličanski župnijski urad Bodonci.
- Visitatio canonica 1798. EOL (Evángelikus Országos Levéltár),
Dunántúli vir, Can. vis., 5.0., 1v. 1798.
- Mrliška matična knjiga Evangeličanske cerkvene občine Bodonci.
Evangeličanski župnijski urad Bodonci.

LITERATURA

- Kerčmar, Vili: *Evangeličanska cerkev na Slovenskem*.
Murska Sobota: Evangeličanska Cerkev v Sloveniji, 1995.
- Smej, Jožef: Skrb Mikloša Küzmiča za dijake.
Zgodovinski časopis 1997, št. 1. str. 5–15.
- Šebjanič, Franc: *Protestantsko gibanje panonskih Slovencev: (od začetkov reformacije do obdobja dualistične ureditve Avstro-Ogrske)*.
Murska Sobota: Pomurska založba, 1977
- Zelko, Ivan: Gospodarska in družbena struktura turniške pražupnije po letu 1381 = Die wirtschaftliche und gesellschaftliche Struktur der Ursfarre Turnišče nach dem Jahr 1381. *Razprave VII*.
Ljubljana: Slovenska akademija znanosti in umetnosti, 1972.

**PRVA KRONIKA
EVANGELIČANSKE CERKVE OBČINE BODONCI**

PREVOD ROKOPISA ZAPISNIŠKE KNJIGE

Prevod

Klaudija Sedar

Jezikovni pregled

Zdenka Jelenovec

Izdala in založila

Evangelikičanska cerkvena občina Bodonci

Zanjo

Simon Sever in Zdenka Jelenovec

Grafično oblikovanje in tisk

Atelje za črko in sliko

Naklada 100 izvodov

Bodonci, marec 2011

Izdajo knjižice sta podprla

 ATELJE za črko in sliko

AdriaticSlovenica
Zavarovalna družba d.d. • Glavnica: Ljubljana

